

УРБАНО ПЛАНИРАЊЕ У ЛИБИЈИ – РАЗВОЈ, НИВОИ, ПРОБЛЕМИ**Абоуса Хадоуд¹**¹ Докторант, Географски факултет, Универзитет у Београду, Србија

Сажетак: Генерално, урбано планирање у Либији ефикасно је допринело припреми свеобухватних и јавних планова за све либијске градове. Након објављивања закона бр. 5, 1969. године, у погледу планирања градова и села, три кључна плана су развијена током три периода, почевши од од прве фазе, између 1968. и 1988. године, преко друге, између 1988. и 2000. године, све до треће, од 2000. до 2025. године. Циљ ових планова је био да се направи равнотежа између природног прираштаја и досељавања у урбане средине, да би се остварио одрживи развој и сачувала животна средина, урбана средина и спречила деградација и ширење деградираних области у Либији. Али велики број проблема пореметио је развој планирања и имао ефекта на урбани развој Либије.

Кључне речи: урбано планирање, еволуција, нивои, проблеми, Либија

Professional paper

URBAN PLANNING IN LIBYA – EVOLUTION, LEVELS, PROBLEMS**Abousa Hadoud¹**¹PhD Student, Faculty of Geography, Belgrade University, Serbia

Abstract: Urban planning in Libya in general effectively contributed to preparation of comprehensive and the public plans for all Libyan cities. especially after the issuance of Law No. (5) of 1969, concerning the planning of cities and villages, three key schemes have been developed in three stages starting from the first phase for years 1968 to 1988, and the second stage years from 1988 to 2000, and the third stage years 2000 to 2025. Goal of such schemes is to make a balance between the natural increase of population and urban mass, in order to achieve urban development and environment and preserve of the environment and urban environment from degradation and the spread of degraded areas in Libyan cities. But a number of problems disrupted the planning, and have had effects on the urban development in Libya.

Key words: urban planning . Evolution, Levels, Problems, Libya

УВОД

Либија има површину од 1 759 540 километара квадратних (679 182 миља квадратних), што је ставља на 16. место у свету. Окружена је Средоземним морем на северу, Египтом и Суданом на истоку, Нигером и Чадом на југу и Алжиром и Тунисом на западу. Либија има углавном суву, пустињску климу, док северни делови имају благу средоземну климу, а постоји и неколико раштрканих малих оаза. Либијска пустиња је једно од најсушнијих места на Земљи. У одређеним регионима, деценијама није пала

INTRODUCTION

Libya covers more than 1,759,540 square kilometres (679,182 square miles), making it the 16th largest nation in the world. It is bounded to the north by the Mediterranean Sea and shares its border with Egypt and Sudan to the east, Niger and Chad to the south, and Algeria and Tunisia to the west. The country has a mostly dry, desert climate, though the northern regions enjoy a milder Mediterranean climate and there are a few scattered small oases. The Libyan desert is one of the most arid places on earth. In certain regions, decades may pass without rain; even in the highlands,

киша, чак и у планинским крајевима киша ретко пада. Либијска привреда зависи највише од прихода из нафтног сектора. Нафтни приходи, у комбинацији са малим бројем становника Либије, дају Либији могућност одличног социјалног стања, међу најбољим у свету. Либија има велику, дугу, нетакнуту обалу, пуну сунца током целе године, затим мноштво старогрчке и римске заоставштине, као и спектакуларни пустињски пејзаж и све то близу великог европског тржишта.

rainfall happens sporadically. The Libyan economy depends primarily upon revenues from the oil sector. These oil revenues, combined with Libya's small population, give Libya one of the most extensive and impressive levels of social security in the world. Libya has great potential, boasting a long undeveloped, unspoiled Mediterranean coastline; year-round sunshine; an abundance of millennia old Greek and Roman architecture; and spectacular desert scenery all within close proximity to Europe's major markets.

Слика 1. Географска мапа Либије
Figure 1. Geographic map of Libya

Izvor/Source: www.geographyiq.com/countries/ly/Libya_map_flag_geography.htm

РАЗВОЈ УРБАНОГ ПЛАНИРАЊА У
ЛИБИЈИ

EVOLUTION OF URBAN PLANNING
IN LIBYA

Историјски гледано, први почети планирања у Либији датирају са крај 19. и почетком 20. века. Развој планирања може бити подељен у пет фаза, у зависности од тога ко је управљао Либијом: отомански период, италијански период, британски период, фаза хитног планирања, фаза еволуције планирања, и фаза примењеног планирања.

When it comes to planning in Libya, it cannot return back further than end of the nineteenth century and the beginning of the twentieth century. This development can be divided into five different stages, both in terms of the circumstances of each stage, or the evolution of urban planning, or different departments responsible or dominant over the country. The stages are:

1. фаза: Фаза другог отоманског периода

1. The phase of second Ottoman period

Други период отоманске владавине у Либији познат је као период у коме су Турци вратили власт гувернерима и поново поступали по турским законима. Овај период је трајао од 1835. године до 1911. године (St John, Ronald Bruce 1991). Тада долази до покушаја да се ослаби турска владавина оснивањем општина у областима са великом густином насељености, нарочито у Триполију и Бенгазију (Ministry of Municipalities-Tripoli, 1976). То је било праћено развојем општинских јединица, инфраструктуре, као и пројектима одређених улица. Ову фазу обележили су развој управљања општинама и обезбеђивање неких услуга, али оно што општине нису успеле да ураде је да управљају развојем, да издају грађевинске дозволе, а планови градова су били третирано као војна тајна.

The second in the Ottoman period in Libya is known as the stage in which the Ottoman authorities returned to commence the governors and the acting Turks rule. This period of extended from 1835 until the year 1911. (St. John, Ronald Bruce 1991) Where attempts to set off the Ottoman rule started by the establishment of municipalities in areas with high population density, especially in Tripoli and Benghazi, (Ministry of Municipalities - Tripoli. 1976) this evolving was accompanied by municipal system care and some municipal facilities, the infrastructure and the organization of some of the streets. This phase can be regarded as development in the management of municipalities and to provide some services, but what municipalities have done it did not exceed the organize, direct the development and organization of building permits, also city's maps were regarded as one of the military secrets

2. фаза: Фаза италијанског колонијализма и британске управе

2. Stage of Italian colonialism and the British administration

У овој фази почела су испитивања и картирања, углавном за градове попут Триполија и Бенгазија. То се дешавало у другој деценији прошлог века. Осим тога, израђивале су се и студије о коришћењу земљишта, о естетским аспектима коришћења земљишта, као и о уклањању ограда старог града. Треба истаћи да је

This period was initiated surveys and mapping operations particularly for the cities of Tripoli and Benghazi during the second decade of the last century, it has become a study of land uses for certain areas along side interest in the aesthetic aspects, and the removal of fences of the old city. It should be noted that most of the city maps have been prepared by the Italian Army Corps

највећи део градских планова урађен од стране инжењера италијанске војске. Први планови за Триполи и Бенгази израђени су 1918. године. 1943. године британска управа заменила је италијанску управу у Триполију и Киренаици, док је у Фезу заменила француску управу. Ово су биле класичне војне управе које су трајале деценију, али нису донеле ништа ново на подручју планирања (Amro Ali Melody, 1990).

3. фаза: Фаза брзог урбаног планирања

Ова фаза трајала је од 1953. године све до краја шездесетих година. У историји је позната као фаза брзог и хитног планирања. Ова фаза завршила се припремом планова за највећи део градова и села у Либији, градови Бенгази и Триполи су доживели експанзију, нарочито након открића нафте и побољшања животног стандарда грађана. У том периоду, одређени делови Либије нису могли да прате развој већих градова, па је због тога убрзано планирање у тим областима (Salem Juna, 2005).

4. фаза: Фаза развоја планирања

Ова фаза почела је имплементацијом првог економског плана за развој који је трајао од 1963. до 1969. године. План је укључивао 5+1 транзицијску годину. Током 1966. године план је дониран од стране Западних консултантских фирми (Bol service Consulting Engineers Co, 1980), у циљу проучавања најважнијих либијских градова и села и припреме планова за њих. Планови су покривали период између 1968. и 1988. године. У то време, вршила се припрема двају врста планова: први, планови за велике градове звани свеобухватне шеме и други, шеме за мање градове-локалне центре, у којима би такође били исцртани планови путева, начини

of Engineers, first plan for the city of Tripoli goes back to maps which were prepared in the year 1918, as well as in the city of Benghazi. In 1943, British administration replaced the Italian government in Tripoli and Cyrenaica, and the French administration in the Fezzan region, these departments lasted tens of years, but they were military administrations did not bring anything new, save in terms of the officials in this area (Amro Ali Melody, 1990).

3. Phase of the emergence of urban planning

This phase lasted from the year 1953 to the end of the sixties this stage is regarded as the beginning of emergence of urban planning in Libya. This phase ended with the preparation of plans for most cities and villages in Libya, city of Tripoli and Benghazi encountered significant expansion, especially after the discovery of oil and improve the economic situation of citizens. so random districts emerged for not keep up with growth and development of urban population sprawl, who went to the cities of Tripoli and Benghazi. here was planning for cities in new areas to reduce pressure on the crowded cities (Salem Juna, 2005).

4. Stage of development planning grounds

This phase began with the implementation of the first year economic development plan 1963-1969, which included five years with one transition year. during the year 1966 it was contracted with a Western consulting firms (Doxiades for the territory of Benghazi, and Waiting for Fezzan region with the city of Tripoli and Mac, Marchillan, McMillan of the territory of Tripoli) in order to study the most important Libyan cities and villages, and prepare charts for them. (Bol service Consulting Engineers Co,1980) The Goal was setting plans for these cities and villages, covering a period of a planning period of twenty years from 1968 until 1988. A at that time t that time, the efforts put forward concentrated in the

коришћења земљишта, као и одвајање стамбених области од осталих. Такви планови су названи генерални планови. У њима је спроведено уређење стамбеног и саобраћајног сектора. Доксијадисова компанија је одговорна за нацрте ових планова (1964 године). Тих година, основан је посебан департман који је био задужен за праћење рада министарства планирања које такође основано 1964. године. Три године касније, оно мења име у министарство комуналних послова, и заједно са министарством развоја и планирања и министарством стамбеног сектора обавља послове планирања. Министарство комуналних послова донело је први закон о планирању и изградњи градова и села 1969. године. Почетком седамдесетих година 20. века, због повећавања броја становника почела је измена урбанистичких планова која је трајала до 1977. године. Након тога, доноси се одредба по којој се планови деле на националне, регионалне и локалне (Draft national plan of natural long-term 1981-2000, 1979).

5. фаза: Фаза продубљавања и примене планирања

Појавом многих грешака, нарочито оних везаних за процену повећања популације. Наиме, број становника се повећао много више него што су то биле процене, па су због тога морали да се донесу нови планови. Нови планови су донешени на националном и регионалном нивоу. До 1980. године главни нацрти су завршени, и они су били подлога за доношење главних планова који су били предвиђени за период од 1980.

preparation of two types of plans: the first was full plans for large cities named comprehensive schemes I, and the second schemes belonging to small communities as centres of local services, its plans were mere regulation of roads and the identification of land uses and the separation of residential areas from other activities. Such plans were Called the general plans, also a sector planning study was carried out, including the housing sector and the transport sector, which has been prepared by Doxiades company 1964. Specialized department was established to follow-up the work of urban planning at the Ministry of Planning Area office was established in 1964 and the subsequent establishment of the Ministry of Municipal Affairs in 1967, to which the task of urban planning and completed was entrusted in collaboration with the Ministry of Development and Planning and the Ministry of Housing at the time of the study stage was completed. The Ministry of Municipal Affairs prepared the first comprehensive law for the field of urban planning called the law planning was issued in 1969 as Act No. 5 of 1969 on the planning and organization of cities and villages. With the beginning of 1970 and the increase in population necessitated to start a project to reconsider the plans of level of Libya with the year 1977 to keep pace with these changes, public projects incorporated in various sectors, this necessitated a re-consideration of the previous plans at three levels of the "national, regional and local "(Draft national plan of natural long-term 1981–2000, 1979).

5. The stage of deepening and application of urban planning.

With the advent of many errors, especially those concerned with estimates of the population, which disappointed in the estimates due to the large increase of population, where the matter settled it on the need to review these plans in light of new data on the basis of national and regional studies of planning and to produce expectations of drawings of local towns and villages, to which plans shall be prepared in the light of general national and regional perception. plans have

до 2000. године (Amro Ali Melody, 1990). Либијски градови су већ пре тога имали искуства у планирању кроз планове који су урађени за период од 1968 до 1988. године. У новој студији укључено је било 148 планова који су усвојени током 1970. године, осим планова за Триполи и Бенгази. Ти градови су били зависни од државних планова из италијанских времена. Са повећањем буџетских прихода од продаје нафте и великим помацама на пољу услуга, што је укључивало први велики петогодишњи план у периоду 1963-1968, који је продужен на још једну, 1969. годину. Од те године креће имплементација пројеката на пољу инфраструктуре, образовања, здравства и саобраћаја. Што се тиче последица, оне су лако уочљиве. Повећана имиграција ка највећим градовима, Триполију, Бенгазију и Бајди, је последица централизације и побољшаних животних услова у тим областима.

been prepared of a national natural, the draft in 1980 was completed, was considered the basis for regional and local studies the National Long-term year from 1980 to 2000. . (Amro Ali Melody, 1990). From here we note that the Libyan cities have passed their first experience of planning, for which plans have been prepared covering the period of the planning years 1968 to 1988. This study included 148 total planned all adopted during 1970, except for the cities of Tripoli and Benghazi, which were dependent on directive Covenant plans from the Italian times. With the improvement of the country's income as a result the export of oil and the resulting movement in the field of services, which included the first ambitious development plan of five-years years 1963 - 1968, was extended for an additional year until the year 1969, which was the starting point for the implementation of service projects in the field of infrastructural facilities and educational facilities, health and housing and services and increased traffic, transportation, facilities, especially civil aviation, also implementation of the plan development necessitated activity in the field of general contracting and importing for implementation requirements. The concentration of urban activity and centralization administration after 1963 in Tripoli, Benghazi and in Baida has led the waves of population migration in search of work and improved living conditions towards those cities, hence expanded area of slums around them.

ПЛАНИРАЊЕ У ЛИБИЈИ

Генерално, урбано планирање у Либији ефикасно је допринело припреми свеобухватних и јавних планова за све либијске градове. Након објављивања закона бр.5, 1969. године, у погледу планирања градова и села, три кључна плана су развијена током три периода, почевши од од прве фазе, између 1968. и 1988. године, преко друге, између 1988. и 2000. године, све до треће, од 2000. до 2025. године. Циљ ових планова је био да се направи равнотежа

URBAN PLANNING IN LIBYA

Urban planning in Libya in general, has effectively contributed to, the preparation of comprehensive and the public plans for all Libyan cities. especially after the issuance of Law No. (5) of 1969, concerning the planning of cities and villages , three key schemes have been developed in three stages starting from the first phase for years 1968 to 1988, and the second stage years from 1988 to 2000, and the third stage years 2000 to 2025. Goal of such schemes is to make a balance between the natural increase of population and

између природног прираштаја и досељавања у урбане средине, да би се остварио одрживи развој и сачувала животна средина, урбана средина и спречила деградација и ширење деградираних области у Либији.

Прва фаза планирања почела је са првим економским развојним планом. Неколико планова за градове и села је израђено између 1968. и 1988. године, али са малим освртом на регионална проучавања. Са 1969. годином почиње период наглог развоја целе државе, што је условило и напредак у планирању. Тада су планови ревидирани да би ишли у корак са наглим економским развојем, па су у другој фази планирања израђени планови за период 1980–2000.

НИВОИ ПЛАНИРАЊА У ЛИБИЈИ

Планови друге генерације покривали су период 1980–2000. Они су зависили од читавог циклуса планирања, почев од националних преко регионалних до локалних планова. Ови планови су усклађени са социјалним и економским условима, са природним прираштајем и повећањем броја становника, затим развојем производње, као и другим условима. Овим плановима пронађена су оптимална решења за одрживи развој и експлоатацију потенцијалних природних и друштвених ресурса (Amri Ali Melody, 1998). Овај начин планирања, на сваких 20 година, креће од општег ка појединачном да би остварио повезаност на различитим пољима. Ово су основе тих планова:

1. Национални план

А - Анализа економских и социјалних услова у држави

В - Одређивање различитих нивоа индикатора развоја

urban mass, in order to achieve urban development and environment and preserve of the environment and urban environment from degradation and the spread of degraded areas.

First planning stage was launched in Libya at the beginning of first economic developmental plan, several urban plans were prepared for main cities and villages covered period from 1968 to 1988 (first generation) and cared for urban development but with limited amount of attention to regional studies. With start of 1969 economic status has positively improved in the field of planning, it was necessary to view plans of first stage before end of its specified period to catch up with such developments in line with real changes of economic enhancement in different economic and social developments, with this the second planning stage was started after end of seventies, this stage included the preparation of long term national planning for the period from 1980 to 2000 (second generation) which emerged in 1985.

LEVELS OF PLANNING IN PLACE IN LIBYA

These second-generation plans, which covered the period from 1980 to 2000, depended on comprehensive planning cycle of the of national long-term plans and regional and sub-regional plans and urban plans. these plans study and analysis of the social and economic conditions, natural and comprehensive analysis of the composition of population growth and direction of growth, develop of production and services sectors in the light of the conditions and circumstances existing and projected, and finding the most appropriate solutions to create a balanced and sustainable development and exploitation of potential natural and human exploitation optimization. (Amro Ali Melody, 1998) This planning session for each twenty years starts at whole and ends in part in order to achieve integration in various fields and are give clear indicators and make realistic urban plans achieve targets accommodate urban growth projected. Deal with these plans address, in particular: -

С - Одређивање токова раста кроз одговарајуће факторе

Д - Именовати локалне саобраћајне мреже

Е - Идентификација националних природних ресурса и начина за њихову експлоатацију

Ф - Одредити количину радне снаге и суочити се са незапосленошћу

Г - Обезбедити податке и информације као оквир и окосницу следећих планова

2. Регионални план

Ови планови проучавају и анализирају економске и социјалне услове у држави али подељеној на одређене планске регионе, с циљем да прецизније идентификују могуће проблеме у држави:

- Идентификовати ресурсе и стратегију развоја у региону

- Одредити величину популације, њен будући раст и анализирати структуре становништва

- Идентификовати елементе развоја и њихове трендове у региону

- Одредити функцију региона на државном нивоу и његову повезаност са осталим регионима

- Идентификовати економске активности и природне ресурсе

- Идентификовати саобраћајну мрежу и начине за њено побољшање

- Идентификовати начине коришћења енергије и њеног дистрибуирања кроз регион

- Развити индикаторе дистрибуције становништва у оквиру региона и начине експлоатације ресурса

3. Субрегионални план

Ови планови су слични регионалним плановима, само се баве мањим регионалним целинама, субрегијама. Циљеви:

- Одредити ресурсе простора

- Одредити размештај становништва

- Одредити функције субрегиона, њихових градова и везе са суседним регионима

- Идентификовати типове економских активности

1. National Plan

A - Analysis of economic and social conditions of the state.

B - Determination of various levels of development indicators.

C - Determine the natural growth trends according to the appropriate factors.

D - Identify local transport networks and international development and style.

E - Identification of areas of natural resources and the method of exploitation.

F - Determine the size manpower and procedure of facing unemployment and identify exploitation

Manner and the setting education policies in order to achieve the requirements of society.

G - Provision of data, information and determine the frameworks and guidelines for the preparation of subsequent plans.

2. Regional plans

These plans address the study and analysis of economic and social conditions of the state partitioned in a number of planning regions in order to more accurately identify the elements of the region and put development indicators in it, and deal with these plans, in particular: -

- Identify resources and strategies for development in the region-wide.

- Determine the size of the population and projected growth for the target year and analysis of population structure.

- Identify the elements of growth and trends within the region.

- Determine the function of the region at the state level and its relationship to the rest of the regions.

- Identify the economic activities and natural resources.

- Identify transport network within the region and ways to exploit them.

- Identify ways to use energy and distributed to the region.

- Develop indicators of population distribution within the region and the exploitation of all resources.

3. Sub-regional plan

Detailed study of the territory after the split

- Идентификовати начине снабдевања градова енергијом и водом

Локални план:

- План на нивоу града

- Идентификовати нивое неопходног образовања и величину радне снаге

4. Урбани планови

Постоје два типа урбаних планова:

- Свеобухватни планови (планови већих градова)

- Генерални планови (планови локалних центара)

У новије време развио се и трећи тип планова који је базиран на суб-плановима за сваку регију, што ће бити језгро јавних планова у будућности. Уласком у трећу фазу планирања 2000-2025, циљ је створити тзв. „урбане планове“ који ће покривати све типове заједница од урбаних до руралних (Hadoud Abosa, 2008)

into a number of sub-regions to reach more accurate results and determine the spatial and functional dimension to reach locating population spatial growth and determine the location and size of each city and village. This type of plan specifically deals, in particular: -

- Determine the economic resources of local spatially.

- Determine the demographics spatially.

- Determine the function of the sub-region and its cities and its relationship with neighbouring region.

- Identify the types of economic activities and ways to exploit them.

- Identify ways to feed the cities of the region with water, energy, and connected transportation Local and regional.

- The location of urban plans and the size and type and function of each city.

- Identifying education requirements and the size of the workforce.

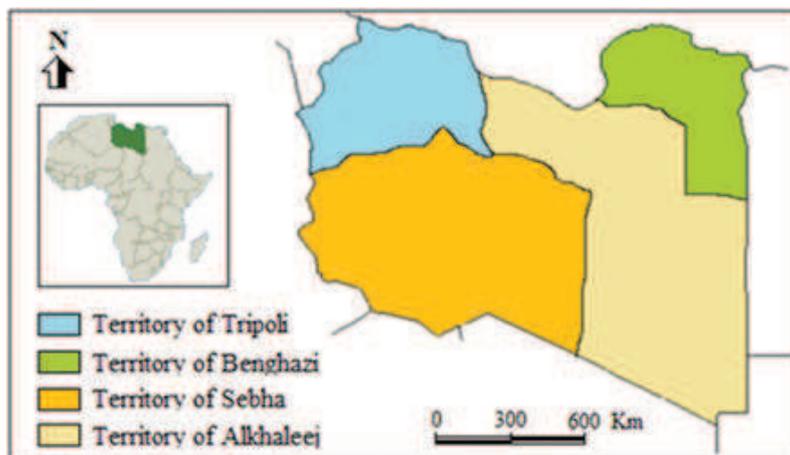
4. Urban plans

Which are population stability urban areas resulting from indicators for the previous plans (national, regional and sub-regional) has been used in the planning stage the previous two types of plans, these are:

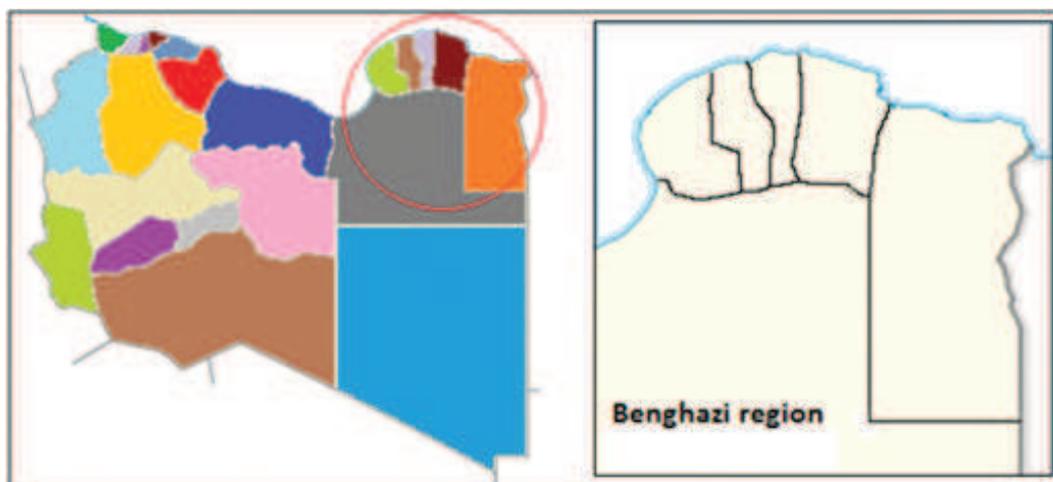
- Comprehensive plans, which are plans of major cities.

- General plans which are plans for local service centres.

These plans attached to a third type based on the recommendations of sub-plans and recommendations of the follow-up Committees, a so-called communities follow-up schemes with a view to creating service centres to be the core of public plans in the future. Entering into the third phase of planning 2000–2025 of this type of plan was the development "urban plans" so that it covered all types of communities from urban and big cities to rural communities (Hadoud Abosa, 2008).

Слика 2. Национални план
Map 2. National plan
Izvor/Source: Ministry of utilities, 1989

Слика 4. Регионални план
Map 4. Regional plan

Слика 4. Урбани план
Map 4. Urban plan

ПРОБЛЕМИ УРБАНОГ ПЛАНИРАЊА У
ЛИБИЈИ

Кроз неке коментаре, на просторне планове у Либији, можемо сагледати најзначајније проблеме планирања:

1. Непрецизност статистике на коју се ослањају планери, као и демографски раст ван свих очекивања. Као резултат, превазилажење очекиваног демографског раста онемогућава суочавање са захтјевима такве демографске промјене.

2. Недостатак координације између времена израде планова и статистике становништва

3. Контрадикција између циљева и одлука које доносе локалне власти, као и нелегално уплитање виших органа власти

4. Проблеми са земљиштем и процедуре за добијање земљишта

5. Грађански концепт просторног планирања. Ствар планирања требало би да буде у интересу сваког грађана, али у пракси то није тако. Грађани доживљавају планирање као неодговорна обећања власти.

6. Легалне казне које су прописане законом о планирању јесу довољне, али проблем је у томе што држава прва крши своје законе

7. Током проучавања главне шеме и њених карактеристика установљено је следеће:

- Брзо одобрење главне шеме

- Годишње ревизије планова показале су се лошим јер доносе више негативних него позитивних ствари и служе интересима појединаца

- Брза и индивидуална одлука у погледу планирања

- Лоша сарадња између власти, која доноси планове, и јавне администрације која даје мишљење о плановима

- Главна шема мора бити прилагодљива, а пожељно је вршити ревизију на сваких 5 до 10 година, или било када се за то укаже потреба. Главна шема мора бити флексибилна и прилагодљива.

PROBLEMS OF URBAN PLANNING IN LIBYA

Through some comments on spatial plans in Libya, we can draw an objective evaluation to general schema:

1. Inaccuracy of statistics on which the planner built his assumptions, demographic growth passed the foreseeable expectations.. As well as return of populations from outside to the country. As a result, over-passing of expected demographic growth in most of the plans made them unable to face the requirement of such growth.

2. Lack of coordination between the time or spatial planning studies and a population statistics and continuous change in the administrative structure.

3. Contradiction between targets on the level of central administration and decisions and execution works on the level of local administration, administrative levels in Libya were three represented in (local council). Also, interference of some authorities of officials and tribe trends to change sites of projects whether to utilize or eliminate them from their lands.

4. Problems of land and the procedures for obtaining them.

5. The citizen concept of spatial planning. The matter of planning should be a subject of interest for every citizen for what it aims of developing environment and raising life level and ways of work to the citizen, but, in many instances, the citizen sees the subject of spatial planning as a type of state's unreliable promises and reviews such plans from actual on the base of his needs and status such as the extent of positive or negative effect of his real estate of land with such plans.

6. Legal punishments stated in different planning laws, despite of being comprehensive, in case of application thereof, without delay are enough to comply with what in the plan, but it is noticed that the state through its public projects, found to be first violators to the plan whether through capacities given by legislation or through negligence of its diffident establishments.

7. Through studying the general schema its function characteristics and method of prepare and way of form in which the plan should be emerged show the following:

- Quick approval of general schema.
- Annual revisions and procedures of adjusting the plan carried out by competent authorities have negatively influenced the plan more than being positive, where it was, in many instances serving individual interests.
- Individual and quick decision making regarding planning.
- There are no support of cooperation between authorities of setting up of plans and other public administrations to give opinion during setting up of plans, which had clear reflection on form and function of the plan on starting of execution.
- The general schema shall be adjustable, thus it should be designed on the basis of general annual reviewing and comprehensive reviewing every 5 or 10 years or at any time during such periodic time periods due to emergency circumstances were not contemplated such as expansion of the city outside its boundaries, thus the public plans must be flexible and adjustable, this is what is lacking in plans in Libya.

ЗАКЉУЧАК

Период касних шездесетих и раних седамдесетих је период почетка планирања у Либији, током којих је фокус био на планирању Триполија и Бенгазија. Либијски градови су прошли прву фазу планирања, у којој је био обухваћен период између 1968. и 1988. године. Студија је обухватала 148 планова који су усвојени током 1970. године, осим за Триполи и Бенгази, који су били зависни од италијанских планова. Друга фаза планирања обухвата период од 1980. до 2000. године и тада су ангажоване стране компаније које су помогле у припреми планова. Другу фазу карактерише много грешака, нарочито у процени повећања броја становника. То је дало негативне резултате, па су планови били тешко применљиви, а резултати који су добијени, били су нереални. Трећа фаза планирања обухвата период између 2000. и 2025. године. Шеме су постале нешто сложеније, али су и даље видљиви проблеми. Градови неконтролисано расту, а пример за то

CONCLUSION

The period of the late sixties and early seventies of the last century is the actual beginning of urban planning in Libya, saluting the focus was on planning cities of Tripoli and Benghazi. Libyan cities passed the first planning experience, where prepared planning schemes covering the period from 1968 to 1988. The study included total of 148 planned all adopted during 1970, with the exception of the cities of Tripoli and Benghazi, which were dependent on the orientation of the Italian schemes, which covered the period from 1980 until 2000 for second generation schemes, which was from 1968 until 1988, but the change in strategies Libyan government and which stipulates focus on all Libyan cities regarding and urban planning organization, contracted from here with some foreign companies to conduct a comprehensive survey in preparation for planning from 1980 to 2000. Second-generation schemes there are a lot of mistakes and defects of the most important in estimating the number of population, which gave negative results on the provision of services and random expansion and abuses within the charts, and the standards brought

је град Мисурата. Нова либијска влада суочиће се са мноштвом изазова у области планирања простора, а за будућност остаје нада да ће се проблеми решити, нарочито да ће се грађанима подићи свест у вези планирања, и да ће схватити колико је планирање важно. Битно је да су грађани свјесни значаја планирања те да расте свијест грађанства по том питању. Примјена мора бити јасна и у складу са законским регулативама, што треба да буде праћено административном подређености неких региона другим регионима, те је неопходна промјена у неким инстанцама. Нова либијска влада се суочава са бројним изазовима, организацијом планирања те развојним пројектима у Либији уз наду да ће успјети превазићи могуће проблеме тако што ће обучити сопствене стручњаке на том пољу, како у иностранству тако и у земљи, како би се наставило са доприносом и развојем свијести о значају планирања код грађана.

about by these companies was far from the reality of Libya. third generation Schemes, which was supposed to be the primitive with the beginning of 2000 and which is breather schemes second generation did not primitive at the date of this study, and the areas proposed to be covered schemes third generation became part peopled districts housing mostly random and is considered neutral zone scheme Tripoli A clear example of the slums. The awareness for the citizen of the importance of planning of the important points that limit overtaking scheme and unplanned growth saluting The city of Misurata on the Libyan coast, 200 km less cities in terms of overtaking and unplanned growth to several factors, mainly the awareness of the population and the application is clear to the regulations and laws in the city , as well as continuous change in the administrative subordination to some areas of the region to another and change in some departments belonging planning was one of the consequences. The new Libyan government has a lot of challenges, organizers of the planning and development projects in Libya in the hope to overcome all these problems by enabling the Libyan competencies and expertise at home and abroad to contribute and raise the citizen's awareness of the importance of planning.

ЛИТЕРАТУРА/REFERENCES:

Abdel Ali Mohsen (2001). *The role of urban planning in addressing the problems of indiscriminate expansion and urban development and environmental case study cities Libyan city of Misurata*, unpublished study.

Alshawsh Abaubaker Mohammed (1995). *Research paper on Libyan experience in the use of planning criteria*.

Amro Ali Melody (1990). *Libya, the development of cities and urban planning*. Beirut: House Dar Almultaqa of Printing and Publishing.

Brnaud Jeranottier (1987). *Urban housing in the Third World, problems and solutions, regional study*, translated by Mohammad BahjatFadhli, Alexandria: Facility knowledge

Company Bolcirvs Consulting Engineers and the Office of municipal projects Vadiko, Warsaw – Poland, the planned final report 1980-2000 Sham Report No. 57.

Department of Urban Planning (2001). *The planning standards of Tripoli. Libya 7-8*. Tripoli

Draft national plan of natural long-term 1981–2000 (1979). The secretariat of municipalities in cooperation with the Secretariat of Planning, Tripoli

General People's Committee for Planning, *Plan social and economic transformation 1981/1985, Part 2*.

General People's Committee of the facilities, Tripoli, *The planning stages in Libya*.

Hadoud Abosa (2008). *Planning and squatter growth in Libyan Cities, report*. Urban Planning Bureau. Tripoli, Libya

Libyan Arab Republic, the Ministry of Municipalities and the stage of transformation, 1976, Tripoli.

Ministry facilities, Tripoli, *The planning stages in Libya, report 1981*.

National Advisory Office for facilities, Tripoli Libya .the second report of the Committee to assess schemes in 1980-2000, evidence of planning standards.

Salem Juma (2005). Small Towns, University of Garyounis Publications

St. John, Ronald Bruce (1991). *Historical Dictionary of Libya*. 3rd ed. Lanham, Md.: Scarecrow Press.

Technical Cooperation of the United Nations, project of natural planning, .1981 to 2000 Tripoli.